

eenfomsflor, og det er endog meget specielt blevet sagt, at, naar man her taler om en Overensfomsflor, da tænker man ikke paa den almindelige Overensfomsf, som der altid bliver Spørgsmaal om, hvor flere politiske Factorer skulle samvirke til et fælles Resultat, men man tænker paa en Overensfomsf af en ganske særegen Natur. Man har villet tillægge dem af vore Colleger her i Landsthinget, der selv ere Godseiere, en ganske særlig Stemme i denne Sag, saaledes at de, selv om de maatte være i Minoritet, dog i Virkeligheden skulde tælle Mere end vi andre Medlemmer. Grunden dertil kan jeg nu ikke see kan være nogen anden end den, at man har seet, at der her var Tale om en Sag, som ikke kunde afgjøres ved en reen Majoritetsbeslutning, Tale om Noget, som man ikke kunde fratage de paagjældende Godsbeholdere ved en saadan Beslutning, og som det derfor maatte komme an paa at formaae dem til frivillig at renoncere paa. Men, hvis dette er rigtigt, da er jo allerede Grundlaget for hele Sagen dermed taget bort. Thi som det allerede stærkt er blevet fremhævet her i Salen, de ærede Godsseiere, som sidde her, kunne ganske vist renoncere paa deres egne Vegne, men de have ikke et større Mandat til at renoncere paa andre Godsseieres Vegne end vi Andre, der sidde her i Salen.

Til disse Betragtninger skal jeg indskrænke mig. Det følger af dem, at jeg ikke kan antage, at der paa Grundlag af det nærværende Lovforslag kan eller bør bygges nogen Lov. Naar jeg alligevel skulde kunne stemme for Sagens Overgang til anden Behandling, da vilde jeg som Følge deraf alene kunne gjøre det i Kraft af de Betragtninger, der bleve fremhævede af den ærede foregaaende Taler.

N. Nasmussen: Landsthinget har nu hørt, hvad Godsseierne her i Salen ville, og Landsthinget har ligeledes hørt de Bemærkninger, som den sidste ærede Taler har gjort gjældende i Retning af, at den store almindelige Befolkning skulde være sig vel bevidst, at her forelaa der et Spørgsmaal, som vi ikke kunde afgjøre anderledes end ved Overensfomsf. Det er dette Sidste, som jeg vil til-

lade mig at sige et Par Ord om. Jeg troer egentlig ikke, at den ærede Taler i saa Henseende har Ret; jeg troer ikke, at Opfattelsen af Retsforholdet er bleven forandret siden 1848, men desuagtet vil jeg ikke benægte, at Opinionen er svækket. Men naar en Opinion i 20 Aar, det ene Aar efter det andet, har maattet ubholde en saadan Modstand, saa er det en Selvefølge, at den svækkes, og at man da kommer til at tænke ved sig selv: derved kan Intet gjøres, vi maane stiltiende falde til Soie. Men Opinionen har dog ikke været uden Resultat; den har efter min Formening bragt ikke saa saa Godsseiere til omsider at indsee, at det var det Rette, at nu Selveiendom blev indført. Og det er et Spørgsmaal, om Godsseierne ikke vare blevne staaende paa det samme Standpunkt, som de stode paa i 1848, hvis ikke denne Opinion havde været tilstede. Det skal være meget nær ved, at netop den Omstændighed, at Godsseierne efterhaanden have maattet indsee, at Stillingen var uholdbar, har bevæget dem til at sælge. Dette har saa vistnok svækket Opinionen; men Bevidstheden om, at det Maal, som estretages, nemlig Fæstets Overgang til Selveiendom, er ligesaa magtpaaliggende for det store Fleertal, som det altid har været, den har holdt sig, og det skulde være underligt, om det kunde blive anderledes. Lad os dog ikke troe, at det er en ligegyldig Ting, at en saa betydelig Deel af Hartkornet endnu er Fæstepligt undergivet. Lad os tænke os, hvad Staten aarligt taber i Indtægt af alt dette Fæstegods, i Sammenligning med, hvad den faaer ind fra Selveierdistricterne, lad os tænke os, hvilken aarlig Mindreindtægt der haves af Frembringelserne paa Fæstegods i Modsatning til Selveiendom, og lad os stille os det Spørgsmaal: hvor skulde Befolkningen blive af, hvis der ikke var Selveierdistricter, hvis der ikke var Andet end Fæste; der var da ikke Andet for, end at en stor Deel af den formeligt maatte udvandre; thi der var jo da ikke en Plet, hvor den kunde boe. Det er virkelig ikke et Forhold, som kan være det Almindelige ligegyldigt, og det bliver aldrig det Almindelige ligegyldigt. Ganske vist er der sleet Forandringer, og det endog saa meget betydelige Forandringer igjennem Nysdagen; navnlig